

Stine Melum
Annlaug Skarpeid

Aktivitetshjelpemidlers påvirkning på aktivitetsidentiteten til personer med fysiske funksjonsnedsettelse

Assistive activity technologies impact on the
occupational identity to people with physical
disabilities

Bacheloroppgave i Ergoterapi
Juni 2022

Stine Melum
Annlaug Skarpeid

Aktivitetshjelpemidlers påvirkning på aktivitetsidentiteten til personer med fysiske funksjonsnedsettelse

Assistive activity technologies impact on the occupational identity to people with physical disabilities

Bacheloroppgave i Ergoterapi
Juni 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for medisin og helsevitenskap
Institutt for nevromedisin og bevegelsesvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Abstrakt

Hensikt

Hensikten med denne bacheloroppgaven er å drøfte og redegjøre for utfordringer og gevinster rundt hvordan aktivitetshjelpemidler påvirker aktivitetsidentiteten.

Metode

Denne bacheloroppgaven følger en IMRoD-struktur, der søk og presentasjon av funn har tatt utgangspunkt i en Scoping review fremgangsmåte. Det ble først foretatt et oversiktlig og åpent søk for å få oversikt over temaet før søket ble mer spesifikt. Alle aktuelle søk med funn av artikler ble nøye gjennomgått før vi endte med fem utvalgte forskningsartikler. Ved analyse av artiklene benyttet vi tekstkondensering for en systematisk gjennomgang av innholdet.

Resultat

Funnene ble fordelt på fire underkategorier; roller og selvbilde, deltakelse, selvstendighet og samfunnets påvirkning. Funn under kategorien roller og selvbilde viser også til sosialt spekter som tilhørighet og inkludering. Videre funn under kategorien deltakelse er sosial deltakelse og faktorer som reduserer deltakelse. Kategorien selvstendighet ga funn som selvstendighet i aktivitet med aktivitetshjelpemidler, avhengighet av andre mennesker og negative opplevelser rundt dette. Funn under kategorien samfunnets påvirkning er stigmatisering, samfunnets holdninger, tilgjengelighet og synliggjøring av funksjonsnedsettelse.

Oppsummering

Barn og voksne med fysisk funksjonsnedsettelse har et lavere aktivitetsnivå enn den gjennomsnittlige befolkningen. Ved bruk av aktivitetshjelpemidler har personer med fysisk funksjonsnedsettelse mulighet til å ta et frivillig og selvstendig valg av aktivitet basert på egne ønsker og interesser. Bruken av aktivitetshjelpemiddel kan bidra til bedre selvfølelse, økt deltakelse og tilhørighet som en del av vår aktivitetsidentitet. En negativ faktor som kan redusere aktivitetsidentiteten er stigmatisering og fordommer fra samfunnet.

Nøkkelord

Aktivitetsidentitet, aktivitetshjelpemiddel, fysisk funksjonsnedsettelse, fysisk aktivitet

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
1.1 Samfunnsaktualitet	1-2
1.2 Egne erfaringer og bakgrunnskunnskap	2-3
1.3 Tema og problemstilling	3
1.4 Aktivitetsidentitet	4
1.5 Fysisk funksjonsnedsettelse	4
1.6 Aktivitetshjelpemiddel	4
1.7 Oppgavens struktur	5
2. Teoretisk forankring	5
3. Metode	6
3.1 Valg av metode	6
3.2 Datainnsamling	6-7
3.3 Utvalgt forskning	8
3.4 Analyse av artikler	9
4. Resultat	10
4.1 Utvalgte artikler	10
4.2 Roller og selvbylde	11
4.3 Deltakelse	12
4.4 Selvstendighet	12-13
4.5 Samfunnets påvirkning	13
5. Diskusjon	14
5.1 Roller og selvbylde	14-16
5.2 Sosial deltakelse	16-18
5.3 Selvstendighet	18-19
5.4 Samfunnets påvirkning	19-21
5.5 Kritisk refleksjon	21-22
6. Konklusjon	22-23

1. Innledning

I denne bacheloroppgaven i ergoterapi skal vi ta for oss temaene aktivitetsidentitet og aktivitetshjelpemidler for personer med fysiske funksjonsnedsettelse. Mennesker med funksjonsnedsettelse deltar mindre i samfunnet enn den gjennomsnittlige befolkningen (Kissow & Klasson, 2021, s. 10). I en tid hvor det er fokus på like muligheter og ansvarliggjøring av egen helse, kan det å ikke få delta i aktiviteter oppleves som urettferdig og paradoksalt. Norge har siden 1990-tallet hatt en politisk målsetting om at alle personer med funksjonsnedsettelse skal kunne delta i samfunnet som fulle og aktive deltakere på lik linje som andre. De siste tjue årene har det vært spesielt fokus på kropp og fysisk helse, da i takt med utviklingen av sosiale medier og en generell aktivitetstrend. Det å ikke kunne delta i fysiske aktiviteter kan føre til ekskludering fra samfunnet. (Pedersen, 2020, s. 19).

1.1 Samfunnsaktualitet

Autonomi handler om å ta egne valg og beslutninger (Faber, 2019, s. 200). Valgene vi tar vil derfor styre hvordan hverdagen vår er som “aktive vesen”. Det vil derfor være viktig med utvikling av aktivitetshjelpemidler slik at alle mennesker har mulighet til å kunne ta disse valgene basert på egne interesser og verdier. Viktigheten med utvikling i lys av menneskers rettigheter kommer frem i handlingsplanen regjeringen kunngjorde i 2019 for årene 2020-2025. Handlingsplanen belyser blant annet viktigheten rundt rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne, og at borgere skal ha rett til å selv velge hva de vil gjøre på fritiden. (Regjeringen, 2019, s. 14).

På tross av en handlingsplan finnes det eksempler på at samfunnet ikke har klart å fange opp enkeltpersoner. Et eksempel er VM debutant i langrenn i paraidrett Indira Liseth, som forteller om oppveksten som barn med funksjonsnedsettelse og hvordan hun så sent som i 28 årsalderen først ble introdusert for fysisk aktivitet. Hun begynte først med ishockey og sitski, før hun til slutt landet på langrenn. Etter at hun begynte med idrett har det oppstått følelser som glede og mestring som tidligere ikke har vært til stede. Da hun ble en del av “paralaget” i langrenn opplevde hun et fellesskap og det å ta del i noe, som hun ikke har opplevd som barn. (Lie & Christiansen, 2021). Et annet eksempel i en studie gjort av Svein Bergem (2012), blir det forklart situasjoner hvor barn har blitt utelatt av ulike aktiviteter grunnet deres

funksjonsnedsettelse og manglende kunnskap om tilrettelegging (Bergem, 2012, s. 26). Disse eksemplene viser viktigheten rundt tilrettelegging av aktivitet for mennesker med fysisk funksjonsnedsettelse, slik at de skal få mulighet til å velge aktivitet ut i fra ønske og behov og dermed styrke sin aktivitetsidentitet (de las Heras de Pablo, 2017, s. 117).

Flere situasjoner viser tydelige forskjeller av syn på og holdninger mot personer med og uten funksjonsnedsettelse. Et eksempel er verdenscupvinner i alpint i paraidrett Jesper Saltvik Pedersen. Han mottok en ost på fem kilo, sammenlignet med proffalpinister uten funksjonsnedsettelser som mottar store pengesummer etter å ha vunnet en verdenscup. (Haugland, 2021). Et annet eksempel viser til idrettsgallaen hvor flere introduksjoner legger vekt på at utøverne med funksjonsnedsettelse må overkomme hindringer. Introduksjonene viser at fokuset ligger på funksjonsnedsettelsen og ikke de individuelle prestasjonene. (Evensen & Bentzen, 2020). Det kan tenkes at andre menneskers holdninger og syn kan påvirke aktivitetsidentiteten ved at deres tanker ikke passer til den generelle oppfatningen personen har om seg selv. Det kan påvirkes positivt eller negativt på hvordan du ser på deg selv i utførelse av aktiviteter.

Tematikken om aktivitetsidentitet og aktivitetshjelpemidler er relevant for ergoterapi grunnet ergoterapeuters mål om å muliggjøre aktivitet og deltakelse for enkeltindivider eller individer i grupper og involvering i samfunnet (Kruse-Hansen & Svendsen, 2019, s. 81).

1.2 Egne erfaringer og bakgrunnskunnskap

Tidligere praksis innen hjelpemiddelformidling, kommune og hospitering innenfor idrett for personer med funksjonsnedsettelse har gitt oss et innblikk i tematikken for oppgaven. Underveis i praksis har vi deltatt på utprøving av vinteraktivitetshjelpemidler hvor vi fikk mulighet til å teste hvordan det føles å utføre alpint med sitski og langrenn med sittende piggekjelke. Vi har også fått muligheten til å observere utprøving av rulleski, curling og el-innebandykjelke. Praksis i kommunen har gitt oss mer erfaring i utførelse av ergoterapi i intervensjon for både barn og voksne. Tidligere utdanning innen barne- og ungdomsarbeiderfaget har gitt erfaring i barns utvikling og behov, og betydningen av deltakelse i aktivitet. På bakgrunn av egen deltakelse i idrett og tidligere utdanning, kunne vi relatere til betydningen og viktigheten av deltakelse i fritidsaktiviteter med tanke på utvikling og relasjonsbygging.

For å få en oversikt over tema tok vi kontakt med et paraidrettsenter, Beitostølen helsesportsenter og Bardum AS. I samtalene med informantene ble blant annet motivasjon, mestring, deltakelse, inkludering, relasjonsbygging og veien til et aktivitetshjelpemiddel tatt opp. Det ble også nevnt at aktivitetshjelpemidlene i dag er bedre utviklet og med et tøffere design enn for ti år siden og at de nå bidrar til tilpasset fart og spenning etter ønske.

1.3 Tema og problemstilling

I denne bacheloroppgaven skal vi ta for oss trinn for trinn i Scoping review som blir tydeligere forklart i metodedelene. Første trinn i Scoping review er identifisering av forskningsspørsmål (McKinstry et al., 2014, s. 60). Under tema og problemstilling blir forskningsspørsmålet og inklusjons- og eksklusjonskriterier beskrevet. Vi skal ta for oss temaene aktivitetsidentitet og aktivitetshjelpemidler for personer med fysiske funksjonsnedsettelse. Temaet fanget vår interesse først og fremst i praksis gjennom hjelpemiddelformidling, i kommunen og på hospitering. Etter vi deltok på utprøving av vinteraktivitetshjelpemidler i praksis ble vi enige om at aktivitetshjelpemidler og betydningen av dem var noe begge fant interessant og ønsket et dypere innblikk i. Informasjon fra leverandører på utprøvingen belyste viktigheten rundt disse hjelpemidlene og hvor mye glede og deltakelse disse gir for personer med funksjonsnedsettelse.

Vi kom dermed frem til denne problemstillingen:

Hvordan aktivitetshjelpemidler påvirker aktivitetsidentiteten for personer med fysiske funksjonsnedsettelse.

I første omgang var aldersspennet i problemstillingen 0-18 år, men etter litteratursøket ble vi enige om å utvide til hele aldersspekteret da det ble gjort flere funn av relevante artikler i høyere alder enn 18 år. Interessen for aldersgruppen barn ligger til grunn for beslutningen om å i denne oppgaven fokusere på aldersspennet 0-100 år. For å avgrense problemstillingen regnes ikke ganghjelpemidler som aktivitetshjelpemidler i denne oppgaven. Vi er innforstått med at ganghjelpemidler kan bidra til økt deltakelse, også i fritidsaktiviteter, men vi ønsker å fokusere på NAVs utvalg av aktivitetshjelpemidler. Dette kommer vi tilbake til under teori om aktivitetshjelpemidler. I denne oppgaven ønsker vi å fokusere på fysiske funksjonsnedsettelse da vi mener det er aktuelt ved bruk av aktivitetshjelpemidler.

1.4 Aktivitetsidentitet

Aktivitetsidentitet kan beskrives som et individs forståelse av seg selv i aktivitet, erfaringer i livet og forventninger for fremtiden. Aktivitetene mennesker engasjerer seg i er med på å påvirke identiteten og egen selvoppfattelse. Aktiviteter kan påvirke ens identitet på ulike måter. Eksempel i sosiale settinger hvor personer samskaper og vurderer hverandres identiteter i møte med andre mennesker. (Mærsk & Wolters, 2019, s. 68-69).

1.5 Fysisk funksjonsnedsettelse

Funksjonsnedsettelse er en overordnet term for både sosial-, fysisk- og psykisk funksjonsnedsettelse og er aktivitets- og deltakelsesbegrensende. Funksjonsnedsettelse beskriver begrensninger i samspillet mellom et individ og konteksten. (Kielsgaard et al., 2019, s. 143). En funksjonsnedsettelse kan defineres som tap av, skade på eller avvik i en eller flere kroppsdeler eller i kroppens funksjoner. Vi har i denne oppgaven fokus på fysisk funksjonsnedsettelse, og basert på teorien over kan man tenke seg til at fysisk funksjonsnedsettelse er tap, skade eller avvik på de fysiske faktorene som syn, hørsel, bevegelse og generell motorikk. (Unge funksjonshemmede, u.å).

1.6 Aktivitetshjelpemiddel

Aktivitetshjelpemidler har en avgjørende betydning for deltakelse i hverdags- og fritidsaktiviteter for mennesker med fysiske funksjonsnedsettelser, da det kan bidra til fritt valg av aktivitet (Bergem, 2012, s. 24). I rammeavtalen til NAV finnes det er bredt utvalg av aktivitetshjelpemidler man kan søke på. Et eksempel er en tilpasset sykkel. (NAV, 2022)

Alle som har en redusert funksjonsevne og/eller varig funksjonsnedsettelse over to år kan søke på aktivitetshjelpemidler (NAV, 2021). Søkere under 26 år får ingen egenandel, men søkere over 26 år får en egenandel på maks 5000 kr per hjelpemiddel. Hvert år får NAV et budsjett av staten til utdeling av aktivitetshjelpemidler. I år 2022 ble kvoten brukt opp i februar. Det vil si at søkere som ønsker aktivitetshjelpemidler ikke har mulighet til å anskaffe aktivitetshjelpemiddel gjennom NAV før til neste år. (NAV, 2022).

1.7 Oppgavens struktur

Videre i denne oppgaven skal vi presentere teoretisk forankring, redegjøre for metodevalg, datainnsamling og fremgangsmåten for analyse av valgte artikler. Under resultatdelen vil de relevante funnene i artiklene presenteres. Videre skal vi diskutere funn opp mot oppgavens problemstilling med bakgrunn i teori, samfunnsaktualitet, egne tolkninger og ergoterapeutens rolle. Til slutt oppsummeres oppgaven i lys av problemstillingen.

2. Teoretisk forankring

For å sikre et aktivitetsfokus ønsker vi i denne bacheloroppgaven å benytte teorien om aktivitetsidentitet som en del av Kielhofner's Model of Human Occupation (MoHO). MoHO er en evidensbasert, aktivitetsfokusert og klientsentrert modell innenfor ergoterapi (Kielsgaard et al., 2019, s. 139). Modellen ser på samspillet mellom person, aktivitet og omgivelser (Taylor & Kielhofner, 2017, s. 4). Vi har i denne bacheloroppgaven valgt å benytte aktivitetsidentitet som teori da vi anså det som mest relevant for problemstillingen.

Aktivitetsidentitet kommer som et eget element i MoHO og kan forklares som ideen om at vi utvikler en følelse av hvem vi er og ønsker å bli som et aktivt menneske basert på egne erfaringer (O'Brien & Kielhofner, 2017, s. 32). Aktivitetsidentiteten innebærer sosial deltakelse, personlige ønsker og mål, og samspillet mellom personen, aktiviteten og omgivelsene (de las Heras de Pablo et al., 2017, s. 117). Ifølge Kielhofner (2012) kan aktivitetsidentiteten bli påvirket av det å kunne opprettholde rutiner i hverdagen. Kielhofner (2012) legger også til at aktivitetsidentiteten forandrer seg gjennom hele livet basert på valg av aktiviteter og følelsen av deltakelse, inkludering og tilhørighet. (de las Heras de Pablo et al., 2017, s. 119-120) Det kan derfor tenkes til at fritt valg av aktivitet og følelsen av tilhørighet kan bidra til å fremme menneskers aktivitetsidentitet.

3. Metode

I denne delen av oppgaven skal vi ta for oss valg av metode etterfulgt av hvordan vi har gått frem for å finne relevante artikler. Vi valgte å ta i bruk PICO skjema for å få en systematisk oversikt over aktuelle søkeord og for å gi en god og tydelig oversikt over søkeprosessen og datainnsamling.

3.1 Valg av metode

I denne bacheloroppgaven har vi tatt i bruk Scoping review som en metode for å identifisere, lokalisere, analysere og oppsummere funn av litteratur (McKinstry et al., 2014, s. 58).

Scoping review kan også defineres som en måte å kartlegge omfanget av forskning i et emne og kan gi et sammendrag av tilgjengelig kunnskap (McKinstry et al., 2014, s. 59). Metoden scoping review er nyttig for å gi et klart bilde av hele fagfeltet, identifisere hull i forskningen og gir en systematisk oversikt for ergoterapeuter med ønske om å forske på praksisområder med begrenset forskning. En scoping review kan også veilede oss til å finne logiske forskningsspørsmål. (McKinstry et al., 2014, s. 65).

Med tanke på vår problemstilling som omhandler aktivitetshjelpemidlers påvirkning på aktivitetsidentitet, valgte vi metoden kvalitativ tilnærming under søk av aktuelle artikler. En kvalitativ tilnærming kan defineres som å ta sikte på meninger og opplevelser fremfor tall og målinger (Dalland, 2018, s. 52). Den kvalitative tilnærmingen har gitt et overordnet kriterium for hva vi skal se etter når vi foretar søk og analysert aktuelle artikler.

3.2 Datainnsamling

Trinn to i Scoping review omhandler identifisering av relevante studier i forhold til problemstillingen (McKinstry et al., 2014, s. 60). For å få svar på problemstillingen ønsket vi å finne 1. håndskunnskaps litteratur tilknyttet tidligere nevnte tema for oppgaven. I denne oppgaven har vi foretatt tre søke runder hvor vi først foretok et bredt søk for å få en oversikt over hvilke data som finnes knyttet til problemstillingen. Søkeordene som ble brukt i denne søkerunden er child, disability, participation og activity. Deretter spisset vi søket og la til

søkeord som assistive device, leisure activities, meaningful activity, adapted physical activity, physical disability og adapted equipment. Den tredje søkerunden ble foretatt etter omformulering av problemstillingen og søkeord vi la til var identity, activity identity, experience og motor activity. I telefonsamtalen med informanten fra paraidrettsenteret fikk vi råd om aktuelle søkeord som kan være relevant for problemstillingen. Søkeord som blant annet adaptive equipment, assistive equipment og assistive activity technology ble sagt i samtalen med informanten. Alle søkeordene ble brukt i diverse søkekombinasjoner og gjennomført på norsk og engelsk. Hver søkekombinasjon vi foretok ble brukt i ulike databaser, der i blant Pubmed, Svemed+, Idunn og Oria.

PICo skjema gir en struktur for litteratursøket og bidrar til en kritisk vurdering av litteraturen. PICo står for populasjon/problem, interesse og kontekst. (Helsebiblioteket, 2016).

	P	I	Co
<i>Problemstilling</i>	<i>Personer med fysiske funksjonsnedsettelse</i>	<i>Aktivitetsidentitet</i>	<i>Aktivitetshjelpemidler</i>
Norske søkeord	Barn Fysisk funksjonsnedsettelse Funksjonsnedsettelse	Deltakelse Aktivitet Identitet Tilpasset fysisk aktivitet Opplevelse	Fritid Aktivitetshjelpemidler Hjelpemiddel
Engelske søkeord	Child Disability/disabled/disabilities Physical disability	Participation Activity Meaningful activity Identity Motor activity Physical activity Motivation Adapted physical Activity Experience Play	Leisure / leisure activities Activity aids Assistive equipment Assistive device Adaptive equipment Activity device

3.3 Utvalgt forskning

Neste trinn i Scoping review er utvelgelsen og valg av forskningsartikler (McKinstry et al., 2014, s. 60). Tema aktivitetshjelpemidler med tanke på blant annet tilgjengelighet, økonomi og veien til et hjelpemiddel kan tenke seg å være ulikt fra land til land. Vi ønsket dermed å gjøre funn av studier gjort hovedsakelig i Norge. Det ble likevel gjort funn av en studie fra Sverige da den var aktuell for problemstillingen. I samtalen med informantene kom det frem at det på generell basis er lite forskning rundt tema.

Første søk av aktuell artikkel ble gjort i databasen Oria med søkeordene child disability, participation, play og technical aids som ga 80 treff. Avgrensningen for søket er fagfellevurderte tidsskrifter fordi vi ønsket treff på akademiske artikler. I første omgang ble artiklenes titler lest og det resulterte i fem aktuelle artikler. Etter leste abstrakter ble fire artikler ekskludert da de ikke oppfylte inklusjonskriteriene. Vi søkte videre i databasen Oria med søkeordet aktivitetshjelpemidler som ga fem treff. Grunnet få treff ble det ikke aktuelt å avgrense søket. Etter å ha lest titlene på alle treff, var en doktoravhandling aktuell. Det ble først lest abstrakt og deretter innholdsfortegnelsen og deler av doktoravhandlingen. Under publikasjoner i doktoravhandlingen fant vi to artikler som er relevant for problemstillingen.

Søk i databasen Svemed+ med søkeordene child og assistive equipment ga elleve treff. Innledningsvis ble alle titler lest derav fem artikler ekskludert da de ikke var relevant for problemstillingen. Vi leste abstraktet til de resterende artiklene, og en av artiklene oppfylte inklusjonskriteriene vi hadde satt.

Søk i databasen Pubmed med søkeordene adapted physical activity, disability, participation og experience ga et treff på 15 artikler. Vi startet med å lese alle titler, hvor 14 artikler ble ekskludert da de ikke var relevante for problemstillingen. Abstraktet stod til inklusjonskriteriene som resulterte til at artikkelen ble lest og var aktuell for oppgaven.

Flere av de aktuelle søkene ble foretatt med søkeordet child som har avgrenset aldersspennet. Vi har i perioden etter de to første søkerundene omformulert problemstillingen og det har derfor ikke vært aktuelt med søkeordet. Vi har likevel drøftet sammen om at aktuelle artikler med søkeordet child fortsatt er relevant for problemstillingen. Det ble derfor foretatt en ny søkerunde med de samme søkeordene, der søkeordet child er eliminert.

3.4 Analyse av artikler

Trinn fire i Scoping review handler om kartlegging av data fra utvalget og analysering (McKinstry et al., 2014, s. 60). For å analysere om artiklene var relevant for problemstillingen startet vi med å finne ut om artiklene var innenfor ønskelig tematikk. Vi har valgt å ta i bruk tekstkondensering som er en fremgangsmåte for analyse av kvalitative data som er utviklet med et mål om en enkel innføring i hvordan analyseprosessen kan gjennomføres på en overkommelig måte. Prosessen består av fire trinn for en systematisk gjennomføring. (Malterud, 2017, s.97).

Trinn en går ut på å lese hele artikkelen for å få et helhetsbilde hvor en kan tenke seg til foreløpige temaer som kan belyse artiklene (Malterud, 2017, s.99). Vår fremgangsmåte for å lese artiklene var å lese de separat for å deretter sammen drøfte innholdet uten egne synspunkt. Trinn to omfatter identifisering av meningsbærende enheter, der en skiller relevant tekst fra irrelevant tekst og samler den relevante teksten i foreløpige temaer (Malterud, 2017, s.101). Vi har valgt å markere relevante setninger og avsnitt, deretter satt funnene i temaer. De temaene vi startet med først var identitet, deltakelse, selvstendighet, avhengighet av foreldre/assistenter, tilhørighet og selvopplevd bruk av aktivitetshjelpemidler. Trinn tre omhandler sammenfatning av informasjon og eventuelt sortere materiale i to til tre undergrupper (Malterud, 2017, s.105-106). Vi ble enige om undergrupper som hadde mest materiale av relevant tekst. På bakgrunn av at noen av temaene hadde lite meningsbærende enheter ble temaet avhengighet av foreldre/assistenter lagt under selvstendighet. Videre kom selvopplevd bruk av aktivitetshjelpemidler under roller og selvbylde, og tilhørighet under deltakelse. Etter sammenfattet informasjon ble vi enige om et nytt tema omhandlet samfunnets påvirkning. Trinn fire handler om å sammensette våre funn i form av fortolkning i syntese (Malterud, 2017, s.108). I dette trinnet har vi samlet all viktig informasjon i en sammenhengende tekst som har utgjort resultatdelen.

Vi sjekket om artiklene hadde IMRoD struktur og funnene vi har gjort viser til validitet og reliabilitet (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, u.å.). Ifølge Dalland (2018) kan validitet defineres som at det som måles må være gyldig for det problemet som undersøkes. Videre beskriver Dalland (2018) at reliabilitet er pålitelighet og handler om at målinger må utføres riktig, og at eventuelle feil må bemerkes (Dalland, 2018, s. 40). Gjennom trinn for trinn i analysen har vi fått dyp forståelse av hver artikkel som har gitt en tydelig oversikt over om artiklene er pålitelige og gyldige.

4. Resultat

I denne delen av oppgaven skal vi presentere utvalgte artikler og funn. Vi har valgt å først presentere aktuelle artikler i tabellform for en systematisk oversikt. Tabellen er systematisert i kategoriene forfatter og årstall, tittel, deltakere, mål og sentrale funn.

4.1 Utvalgte artikler

Ut i fra de aktuelle artiklene presenterer vi funn med underoverskriftene *roller og selvbilde, deltakelse, selvstendighet, og samfunnets påvirkning* da de er med å svare på problemstillingen.

Forfatter og årstall	Tittel	Studiens deltakere	Studiens mål	Sentrale funn
Berit Gjessing, Reidun Birgitta Jahnsen, Liv Inger Strand & Eli Natvik 2018	Adaptation for participation: Children's experiences with use of assistive devices in activities	Ni barn i alderen 9-12 år med ulike fysiske funksjonsnedsettelse.	Utforske barnas erfaringer og opplevelser av bruk av hjelpemidler i aktiviteter.	<ul style="list-style-type: none">- Selvpålevelse ved bruk av aktivitetshjelpemidler- Deltakelse- Selvstendighet- Aktivitetshjelpemiddel
Heidi Pedersen, S. Söderström & P. S. Kermit 2019	Assistive activity technology as symbolic expressions of the self	44 deltakere i alderen 18-67 år, med fysiske funksjonsnedsettelse og har mottatt aktivitetshjelpemidler i løpet av de siste 18 månedene.	Bidra til informasjon om hvordan personer med funksjonsnedsettelse opplever bruken av aktivitetshjelpemidler i sosiale interaksjoner med andre individer.	<ul style="list-style-type: none">- Identitet- Deltakelse- Sosial kontekst- Selvstendighet- Samfunnets påvirkning
Lisa Skär 2002	Disabled children's perceptions of technical aids, assistance and peers in play situations	Åtte barn (fire gutter og fire jenter), 6 - 12 år med funksjonsnedsettelse relatert til en medisinsk diagnose	Få en dypere forståelse for hvordan barn med funksjonsnedsettelse oppfatter hjelpemidler i lek situasjoner.	<ul style="list-style-type: none">- Selvstendighet- Avhengighet av andre- Fordeler og barrierer ved bruk av aktivitetshjelpemidler

Astrid Nyquist, Reidun Birgitta Jahnsen, Thomas Moser & Anna Ullenhag 2019	The coolest I know - a qualitative study exploring the participation experiences of children with disabilities in an adapted physical activities program	11 barn deriblant fem jenter og seks gutter i alderen 10-13 år. Alle deltakerne hadde foreldre som også ga samtykke om å delta og hadde gode kommunikasjon- og kognitive ferdigheter.	Få en forståelse av hvordan barn med funksjonsnedsettelse, fra 10-13 år, opplevde deltakelse i selvvalgte fysiske aktiviteter under et intensivt rehabiliteringsprogram på Beitostølen i Norge. I tillegg utforske hvilke nye ferdigheter og opplevelser som kan overføres til meningsfull aktivitet og deltakelse i lokale omgivelser.	<ul style="list-style-type: none"> - Identitet - Selvstendighet - Deltakelse - Tilhørighet
Heidi Pedersen, S. Söderström & P. S. Kermit 2019	“The fact that I can be in front of others, I am used to being behind”: How assistive activity technology affects participation in everyday life.	44 deltakere i alderen 18 - 67 år, hadde fysiske funksjonsnedsettelse og hadde fått aktivitetshjelpemidler i løpet av de siste 18 månedene.	Utforske opplevelsene til personer med fysisk funksjonsnedsettelse som deltar i fysiske fritidsaktiviteter ved bruk av hjelpemiddelteknologi og synliggjøre hvordan erfaringene påvirker deltakelse i hverdagen.	<ul style="list-style-type: none"> - Identitet - Deltakelse - Tilhørighet - Roller - Selvstendighet - Samfunnets påvirkning

4.2 Roller og selvbylde

Artikkelen av Pedersen et al. (2019a) handler om hvordan aktivitetshjelpemidler kan bli brukt til å symbolsk uttrykke identitet for personer med funksjonsnedsettelse (Pedersen et al., 2019a, s. 1). Resultatet i artikkelen viser at aktivitetshjelpemidler påvirker livskvaliteten og selvoppfattelsen, og hvordan en blir oppfattet av andre (Pedersen et al., 2019a, s. 11). En negativ innvirkning på bruk av aktivitetshjelpemidler er at noen barn opplever å ha dårlig selvtillit og tro på egne evner før de tar i bruk hjelpemidlene som kan gi utfordringer i startfasen når de skal opparbeide ferdigheter (Gjessing et al., 2017, s. 4).

Flere av artiklene viser til at deltakelse i aktivitet har en positiv innvirkning på blant annet selvfølelsen (Pedersen et al., 2019b, s.5 & Nyquist et al., 2019, s. 2502) hvor artikkelen av Pedersen et al. (2019b) forteller at bruken av aktivitetshjelpemidler kan gi økt mestring, personlig verdighet og inkludering (Pedersen et al., 2019b, s.12). Flere av artiklene belyser

også flere helsegevinster rundt deltakelse i fysisk aktivitet (Pedersen et al., 2019a, s. 12 & Gjessing et al., 2017, s. 1) hvor den ene artikkelen viser eksempler til hvordan flere deltakere med fysiske funksjonsnedsettelse bruker fysisk aktivitet for å eliminere negative tanker (Pedersen et al., 2019a, s. 13).

Artikkelen av Pedersen et al. (2019a) belyser hvordan aktivitetshjelpemidler kan påvirke rollene til individer, da disse menneskene kan ved bruk av aktivitetshjelpemidler få mulighet til å delta i aktiviteter og derfor ikke oppleve ekskludering (Pedersen et al., 2019a, s. 19). I tillegg gir det også muligheter til å utfylle en sosial verdsatt rolle (Pedersen et al., 2019b, s. 14).

4.3 Deltakelse

Aktivitetshjelpemidler blir brukt til økt deltakelse i gjenkjennbare og verdsatte aktiviteter i samfunnet (Pedersen et al., 2019b, s. 16-20). Studien av Nyquist et al. (2019) retter fokus på å få mer kunnskap om opplevelsen rundt deltakelse i fysisk aktivitet for barn med funksjonsnedsettelse. Artikkelen belyser viktigheten rundt deltakelse med tanke på sosial tilhørighet og personlig utvikling. Flere gevinster rundt deltakelse kommer frem, som eksempel positiv identitetsfølelse, selvstendighet, motivasjon og glede. (Nyquist et al., 2019). Artikkelen av Pedersen et al. (2019b) belyser også gevinster rundt deltakelse som selvtillit og selveffektivitet. Videre påpeker artikkelen at deltakelse i en tilrettelagt aktivitet har en positiv innflytelse på blant annet selvfølelsen og følelsen av tilhørighet. Videre forteller Pedersen et al (2019) om hvor viktig faktoren livskvalitet er for sosial deltakelse med andre. (Pedersen et al., 2019b, s. 5). Artikkelen av Nyquist et al. (2019) belyser negative faktorer som kan redusere deltakelse som for eksempel smerter, mobilitetsvansker, tilgjengelighet, negative holdninger og kommunikasjonsvansker (Nyquist et al., 2019, s. 2501).

4.4 Selvstendighet

For mennesker med funksjonsnedsettelse hadde det i flere tilfeller ikke vært mulig å delta i fysisk aktivitet uten aktivitetshjelpemiddel. Studien av Gjessing et al. (2017) viser videre til økt selvstendighet ved bruk av aktivitetshjelpemidler for personer med funksjonsnedsettelse. I

artikkelen finner vi også at noen av barna har behov for assistanse i oppstart av ny aktivitet med aktivitetshjelpemiddel, men har etterhvert blitt mer selvstendig i utførelsen av aktiviteten. (Gjessing et al., 2017, s. 3-4). Artikkelen av Skär (2002) viser til hvilken alder barna begynte å forstå at hjelpemidler var for assistanse, og at de ikke hadde mestret å utføre diverse aktiviteter uten dem. Artikkelen tar også for seg avhengigheten av aktivitetshjelpemidlene for å kunne utføre aktiviteter. Den viser også til negative opplevelser av å være avhengig av foreldre/assistenter for å delta i ulike aktiviteter. (Skär, 2002, s. 29-31). Med bruk av aktivitetshjelpemidler har personer med fysisk funksjonsnedsettelse mulighet til å delta og skaper selvstendighet på aktiviteter (Pedersen et al, 2019a, s. 14).

Artikkelen av Pedersen et al. (2019b) forteller blant annet om flere deltakere som understreker viktigheten av å ha alenetid og gjøre noe på egenhånd. Videre forteller studien at når de gjennomfører noe selvstendig og deltar i aktivitet, har deltakerne mulighet til å delta i det sosiale miljøet da de har noe å fortelle som andre kan relatere seg til. (Pedersen et al., 2019b, s. 22). I studien av Gjessing (2017) forteller et barn om opplevelsen av å føle seg mer i live når han benytter sitski sammenlignet med rullestolen. Videre belyser studien at flere av deltakerne fortalte at det kunne være skummelt å prøve ut nye hjelpemidler, men at alle hadde på et punkt blitt komfortable og hadde mange positive opplevelser med hjelpemidlene. (Gjessing et al., 2017, s. 3).

4.5 Samfunnets påvirkning

Studien av Pedersen et al. (2019b) handler blant annet om hvordan individer med fysiske funksjonsnedsettelse opplever bruken av aktivitetshjelpemidler i sosiale settinger sammen med andre (Pedersen et al., 2019, s. 8). Hvor det i studien av Gjessing et al (2017) viser viktigheten av et godt tilpasset hjelpemiddel (Gjessing et al., 2017, s.4). I studien av Pedersen et al. (2019a) forteller deltakerne at de ved bruk av aktivitetshjelpemidler fikk økt mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. Det resulterte i at deltakerne opplevde mer anerkjennelse fra andre. Studien forteller også at personer med funksjonsnedsettelse kan oppleve at teknologiens design og samfunnets holdninger kan gjøre deltakerne mer synlig og være utsatt for at andre mennesker tilskriver dem en negativ identitet. Videre forteller studien at teknologiens design også kan bidra til at personer med funksjonsnedsettelse kan føle seg i feil aldersgruppe for aktivitetshjelpemiddelet. (Pedersen et al., 2019a, s. 14-16).

5. Diskusjon

Denne delen av bacheloroppgaven bygger på samfunnsaktualiteten, teorien fra MoHO omhandlet aktivitetsidentitet, telefonsamtalene med informantene, funnene fra resultatdelen, ergoterapeutens rolle og egen tolkning. Underoverskriftene tar utgangspunkt i kategoriene i resultatdelen; roller og selvbilde, deltakelse, selvstendighet og samfunnets påvirkning. Artiklene bygger på en kvalitativ tilnærming som tas i betraktning under drøfting.

5.1 Roller og selvbilde

Det er flere faktorer som kan fremme følelsen av hvem vi er og ønsker å være som et aktivt menneske (O'Brien & Kielhofner, 2017, s. 32). I studien av Pedersen et al. (2019) viser det til at deltakerne, ved bruk av aktivitetshjelpemidler, opplever økt mulighet til å vise seg selv som et sterkt og sunt menneske som kan mestre fysisk aktivitet. Et spesifikt eksempel i studien viser til en deltaker på 39 år, som forteller at hun sykler til jobb tre ganger i uka for at andre ikke skal se på henne som en person som ikke mestrer fysisk aktivitet (Pedersen et al., 2019b, s. 18). Vår tolkning til dette eksempelet er at alle individer er forskjellige og med forskjellige ønsker og behov. Der deltakeren i eksempelet uttrykker ønske om å være aktiv og bli identifisert som et aktivt vesen. Vi kan derfor se for oss at selvbilde påvirkes av hvor tilfreds deltakeren er i utførelse av sitt ønske om å være aktiv. I dette tilfellet kan vi tenke oss at en ergoterapeut kan være med på å informere og øke kunnskap om tilrettelegging og muligheter for aktivitet, for å oppnå tilfredshet rundt ønsker og mål. En tilrettelegging kan være et aktivitetshjelpemiddel hvor artikkelen av Pedersen et al. (2019b) forteller hvordan aktivitetshjelpemidler kan bidra til en positiv endring i den sosiale posisjonen (Pedersen et al., 2019b, s.18). Det kommer også frem i artikkelen av Pedersen et al. (2019a) at aktivitetshjelpemidler påvirker selvoppfattelsen som er en del av aktivitetsidentiteten (Pedersen et al., 2019a, s. 11).

En viktig faktor som bidrar til å fremme aktivitetsidentiteten er roller man selv har (Aagaard & Langdal, 2019, s. 119). I følge Aagaard & Langdal (2019) defineres roller fra et ergoterapeutisk perspektiv som et aktivitetsmønster av rutiner og vaner hvor rolleforventninger fra andre kan øke eller begrense menneskers potensielle aktivitet. Roller er viktige for måten vi samhandler med andre, hvordan vi ter oss og måten vi kommuniserer på.

(Aagaard & Langdal, 2019, s. 120). I artikkelen av Pedersen et al. (2019a) nevnes det at personer med funksjonsnedsettelse har lettere for å akseptere hjelpemidler hvis det bidrar til å vedlikeholde personens selvbilde, formidler det som ønskes å formidle eller styrker brukerens mulighet til å vedlikeholde den sosiale rollen (Pedersen et al., 2019a, s. 6). Dette blir også lagt frem i en artikkel av Pedersen et al. (2019b) der det blir poengtert at bruk av aktivitetshjelpemidler i sosiale settinger ga deltakerne mulighet til å utfylle den sosiale verdsatte rollen som å være en foresatt eller en venn (Pedersen et al., 2019b, s. 14). Når det gjelder foresattes rolle beskriver artikkelen av Pedersen et al. (2019a) om viktigheten av å kunne presentere seg selv i et positivt lys for å være rollemodeller for barna sine (Pedersen et al., 2019a, s. 19).

I artikkelen av Gjessing et al. (2017) kommer det frem at flere barn kan oppleve dårlig selvtillit og tro på egne evner før bruk av aktivitetshjelpemidler (Gjessing et al., 2017, s. 4). I disse tilfellene kan en ergoterapeut være med på å tilrettelegge for at disse barna har mulighet til å utføre varierte aktiviteter sammen med andre mennesker, forbilder og rollemodeller i samme situasjon for å trygge og engasjere barnet. Et eksempel er at en ergoterapeut kan arrangere en aktivitet der en gruppe har mulighet til å delta i innebandy med aktivitetshjelpemidler i samspill med andre mennesker og personer med mer erfaring i samme situasjon. Ergoterapeuten kan i dette tilfellet tilrettelegge og gradere aktiviteten for at barna skal oppleve mestring som kan bidra til å fremme selvbildet.

Artikkelen av Pedersen et al. (2019) forteller at aktivitetshjelpemidler for personer med fysiske funksjonsnedsettelse, bidrar til økt mulighet for å være fysisk aktiv (Pedersen et al., 2019a, s. 12). Fysisk aktivitet bidrar til økt fysisk og psykisk helse som kan resultere i et bedret selvbilde og økt selvtillit (Helsenorge, 2021). Dette kommer frem i eksempelet om en deltaker på 49 år som forteller om en god følelse etter at kroppen har beveget seg og pulsen har økt (Pedersen et al., 2019a, s. 12). Eksempelet viser til at de psykiske gevinstene ved fysisk aktivitet som blant annet positive opplevelser og bedret selvbilde kan bidra til en tilfredsstillende identitetsfølelse ved at de oppfyller ønske om å være et aktivt vesen. Aktivitetshjelpemidler kan både bidra til økt deltakelse, men også forhindre deltakelse da selve hjelpemiddelet kan oppfattes negativt som et element og kan påvirke individets selvbilde som kan resultere i at aktivitetshjelpemiddelet ikke blir brukt. (Pedersen, et al., 2019b, s.4-5). En ergoterapeut kan bidra med å normalisere funksjonsnedsettelsen og aktivitetshjelpemidlet i den forstand at enhver kan være aktiv uansett funksjon og at det sosiale nettverket rundt personen har mulighet til å teste ut den tilpassede teknologien. Et

eksempel kan være at klassekamerater får testet ut en el-innebandy kjelke der alle har et tilsvarende likt utgangspunkt for utførelsen av aktivitet. Dette kan føre til flere gevinster som blant annet mestring for personen med funksjonsnedsettelse som allerede er kjent med hjelpemiddelet.

5.2 Sosial deltakelse

Vi har valgt å spisse tema omhandlet deltakelse til sosial deltakelse da det har en sentral rolle i alle artiklene. Herunder kommer tilhørighet som en del av den sosiale deltakelsen.

Deltakelse i frivillig aktivitet gir flere gevinster som mulighet til å opparbeide seg et nettverk, styrke læring og personlig utvikling (Helsedirektoratet, 2021). Fysisk aktivitet ved hjelp av et aktivitetshjelpemiddel er en unik dimensjon av det sosiale livet og bidrar til en opplevelse av kollektivitet (Pedersen et al., 2019a, s. 17). Aktivitetshjelpemidler bidrar til å ta del i samfunnet og gjøre noe andre gjør. Det handler også om mestring og inkludering i sosiale verdsatte aktiviteter. (Pedersen et al., 2019b, s. 12). Vi tolker dette som at aktivitet påvirker og blir påvirket av sosiale valg og handlinger. Et eksempel på dette er en deltaker på 36 år som forteller om den gode følelsen av å delta å møte venner med å sykle på sin adaptive sykkel. Videre kommer det fram at møte med andre i fysisk aktivitet gir mulighet til å samhandle med andre, både verbalt og ikke-verbalt i en sosial tilværelse. (Pedersen et al., 2019a, s. 17). Slik som vist tidligere i oppgaven er følelsen av deltakelse, valg av aktivitet, inkludering og tilhørighet med på å forme aktivitetsidentiteten (de las Heras de Pablo et al., 2017, s. 119-120). Dette kan forstås som at vår personlige opplevelse av deltakelse og tilhørighet i samfunnet kan enten fremme eller hemme vår aktivitetsidentitet basert på graden av opplevelsen.

I studien av Nyquist et al. (2019) beskriver flere av barna hvor viktig det er å tilhøre en gruppe og føle seg lik som andre, og hvordan dette var avgjørende for å opprettholde deltakelse i hjemmemiljøet. En gutt i studien forteller at han ofte gjennomfører små aktiviteter med mor og far, men ønsker helst å utføre aktiviteter hvor han kan delta med andre jevnaldrende gutter. De andre barna i studien påpeker også at følelsen av solidaritet, og ikke være den eneste med funksjonsnedsettelse betyr mye for dem. (Nyquist et al., 2019, s. 2505). Her kan vi tenke oss at en ergoterapeut kan være med på å fremme deltakelse i aktivitet med jevnaldrende ved å informere pårørende og ansatte ved skole og fritidsordninger om

muligheten for tydeligere rammer og struktur rundt aktivitetene, også i frilek. Denne løsningen kan bidra til økt mestring og inkludering for alle uansett funksjonsnivå, som kan resultere i økt aktivitetsidentitet. Dersom et barn har et aktivitetshjelpemiddel og fortsatt opplever utfordringer med deltakelse kan et eksempel være å begrense et område leken skal foregå i, med tanke på forflytningen i aktivitet, eller legge til rette for og sette i gang aktiviteter hvor alle kan delta.

I handlingsplanen kommer fritidserklæringen frem, som har som mål at alle barn og unge med funksjonsnedsettelse skal kunne delta på minimum en fritidsaktivitet med andre barn (Regjeringen, 2019, s. 51). Artikkelen av Skär (2002) viser til at aktivitetshjelpemidler gir barn økt mulighet til å samhandle med andre jevnaldrende og oppleve mer frihet (Skär, 2002, s. 27). Det å delta i fellesskap med andre i en selvvalgt aktivitet kan tenke seg å påvirke aktivitetsidentiteten da det styrker følelsen av inkludering og tilhørighet. I samtale med informanten fra paraidrettsenteret kommer det frem hvor viktig deltakelse har å si for det sosiale spekteret for barn, og trekker også inn at tilfreds deltakelse fører til inkludering og status. I praksis var vi i kontakt med en mor som fortalte om hvordan aktivitetshjelpemidler bidrar til at sønnen med funksjonsnedsettelse kan delta i aktiviteter sammen med resten av familien. Et eksempel kan være dersom rutinene til familien er å drive med alpint, har barnet med fysisk funksjonsnedsettelse ved hjelp av en sitski mulighet til å delta på alpint sammen med hele familien.

Personer med funksjonsnedsettelse deltar i langt mindre grad i fellesskap med andre enn gjennomsnittet. Med det kommer også hindringer i deres sosiale nettverk og interaksjon. (Kissow & Klasson, 2021, s. 10). Et eksempel som vist tidligere i bacheloroppgaven er Indira Liseth som ikke ble introdusert for aktiviteter som barn. Liseth opplevde blant annet fritak fra gym grunnet sin funksjonsnedsettelse, som resulterte i at hun opplevde utenforskap og vonde tanker om seg selv (Lie & Christiansen, 2021). Flere av studiene viser til at barn med funksjonsnedsettelse ikke opplever lik deltakelse i aktivitet som andre jevnaldrende (Nyquist et al., 2019, s. 2501 & Skär, 2002, s. 2) hvor den ene studien fokuserer på hvordan barn med funksjonsnedsettelse har vansker med å skaffe seg venner (Skär, 2002, s. 2). I en annen studie av Gjessing et al. (2017) viser til at flere barn med funksjonsnedsettelse opplever utfordringer med sosial deltakelse, og da spesielt i fritidsaktiviteter. Dette kan forekomme av at barna ikke mestrer like aktiviteter som sine jevnaldrende (Gjessing et al., 2017, s. 1). Som vist tidligere er faktorer som opplevelsen av deltakelse og inkludering med på å fremme aktivitetsidentiteten, og dersom barn med funksjonsnedsettelse ikke mestrer gitte aktiviteter

vil de oppleve en form for ekskludering (de las Heras de Pablo et al., 2017, s. 119-120). En ergoterapeut kan være med på å øke deltakelse i fysisk aktivitet ved å anskaffe aktivitetshjelpemidler, undervise i riktig bruk og legge til rette for mestring ved bruk av aktivitetshjelpemiddelet.

5.3 Selvstendighet

Tekniske hjelpemidler slik som aktivitetshjelpemidler gjør personer med fysiske funksjonsnedsettelse mer selvstendig og ansvarlig. Bruk av disse hjelpemidlene gjør miljøet mer tilgjengelig og bidrar til en opplevelse av å være frie og selvstendige mennesker. (Skär, 2002, s. 3). Det vi legger i begrepet selvstendighet i denne bacheloroppgaven er å gjennomføre aktiviteter selvstendig uten assistanse, ved bruk av aktivitetshjelpemidler.

Deltakerne i studien av Gjessing et al. (2017) forteller at aktiviteter som for eksempel alpint eller innebandy ikke kunne ha blitt gjort uten deres hjelpemidler. Hvor de videre forteller at den beste følelsen er å mestre aktivitetshjelpemidlet slik at de har mulighet til å delta med andre. (Gjessing et al., 2017, s. 4). I en annen studie viser det til at barn som deltar i selvvalgte fysiske aktiviteter opplever mestring, glede og en opplevelse av tilfredshet ved utførelse (Nyquist et al., 2019, s. 2505). Dette kom frem i praksis hvor vi observerte en sitski utprøving og tilpasning hvor et barn uttrykte glede i form av ansiktsuttrykk og gester. Moren til dette barnet bekreftet under flere anledninger at barnet var engasjert av å få prøve sitski. I studien av Pedersen et al. (2019a) blir aktivitetshjelpemidler beskrevet som frivillig teknologi som hjelper personer med fysiske funksjonsnedsettelse å velge aktivitet ut ifra egne interesser (Pedersen et al., 2019a, s. 23). Det kan dermed tenkes at aktivitetshjelpemidler gir økt mulighet til å delta i selvvalgte meningsfulle aktiviteter.

Mulighetene for selvstendig valg og deltakelse i aktivitet kommer frem i studien av Pedersen et al. (2019b) hvor en deltaker på 59 år, forteller at hans tidligere ønske om å sykle har blitt en realitet. Deltakeren opplevde at hans autonome valg var mulig å mestre ved hjelp av et aktivitetshjelpemiddel. (Pedersen et al., 2019b, s. 17). Studien viser videre hvordan aktivitetshjelpemidler bidrar til alenetid og å gjøre noe på egenhånd uten hjelp eller assistanse av andre. Et eksempel er en deltaker på 26 år som opplever en avslappende effekt rundt det å sykle alene med seg selv og med musikk i ørene. Et annet eksempel viser til en deltaker på 28 år, som forteller om det å ha mulighet til å løsrive seg fra hverdagsrutinene når han setter seg

på sin tilpassede sykkel. (Pedersen et al., 2019b, s. 22-23). Ved bruk av aktivitetshjelpemidler har personer med funksjonsnedsettelse, slik som de nevnte deltakerne, mulighet til å oppleve å være selvstendig i utførelsen av en aktivitet.

Assistenten og pårørende er i noen tilfeller vesentlige for at personer med fysisk funksjonsnedsettelse skal ha mulighet til å delta i aktiviteter. For barna i studien av Skär (2002) var det variert hvordan de oppfatter det å ha en assistent, der de yngste barna opplevde det som en del av deres liv og en eventuell lekekamerat. De eldre barna hadde ulike syn på assistentene hvor det ene barnet ikke skjønnte helt hvorfor han behøvde en assistent i det hele tatt. (Skär, 2002, s. 31) Flere av artiklene peker på at barna selv forteller at de ønsker å være mer selvstendig og gjøre mer på egen hånd uten å være avhengig av en assistent eller pårørende (Skär, 2002, s. 9 & Nyquist et al., 2019, s. 2505). Det kan tenkes at noen mennesker opplever å delvis delta i aktiviteter ved hjelp av assistenter, men et aktivitetshjelpemiddel kan bidra til at personer kan utføre aktiviteten selvstendig. Ergoterapeutens rolle vil da være å delta i prosessen med anskaffelse av aktivitetshjelpemidler og undervise i riktig bruk av disse aktivitetshjelpemidlene. En ergoterapeut kan også utføre en kartlegging av barnet for å finne ut hvilken aktivitet barnet ønsker å være selvstendig i.

5.4 Samfunnets påvirkning

Artikkelen av Pedersen et al. (2019b) viser til at ens livskvalitet og selvtillit kan påvirkes av samfunnets holdninger (Pedersen et al., 2019b, s. 5). Personer med funksjonsnedsettelser kan oppleve stigmatisering og fordommer som fører til at personen blir oppfattet av andre, så vel som seg selv, som annerledes og mindre kapabel. Aktivitetshjelpemidler gir signaler til individet selv og samfunnet rundt, som kan påvirke individets identitet (Pedersen et al., 2019a, s. 5). Et eksempel kan være at personer med funksjonsnedsettelse kan oppleve mer respekt og mindre stigmatisering ved bruk av aktivitetshjelpemidler (Pedersen, 2019b, s. 19). I følge Kielhofner (2017) forklares aktivitetsidentitet som at vi utvikler en følelse av hvem vi er, og det kan dermed tenkes at stigmatisering fra samfunnet bidrar til redusert identitetsfølelse (O'Brien & Kielhofner, 2017, s. 32). Et tidligere nevnt eksempel på dette er idrettsgallaen, hvor flere av introduksjonene la vekt på utøvernes funksjonsnedsettelser og ikke ferdighetene deres. Dette understreker det negative synet samfunnet kan ha på personer med funksjonsnedsettelser. En ergoterapeut kan i dette tilfellet bidra med å formidle

informasjon og undervise på gruppenivå for å redusere fordommer og usikkerhet rundt funksjonsnedsettelse og aktivitetshjelpemidler. Ved å jobbe på gruppenivå som idrettslag, arbeidsplass, skole og foreninger kan en bidra til å ufarliggjøre disse elementene. På individnivå kan en ergoterapeut bevisstgjøre personen i at flere opplever stigmatisering og fordommer på ulike måter, og samtidig motivere til å tenke løsninger fremfor problemer.

I tillegg til stigmatisering fra samfunnet, forteller artikkelen av Pedersen et al. (2019a) at flere opplever at aktivitetshjelpemidlene synliggjør funksjonsnedsettelsene som kan føre til økt mulighet for at andre personer kan tilskrive dem en negativ følelse av egen identitet (Pedersen et al., 2019a, s. 15). Et eksempel på dette er en deltaker på 56 år som opplever seg selv som i feil aldersgruppe til å bruke en tilpasset trehjulssykkel (Pedersen et al., 2019a, s. 16).

Tematikken fordommer ble også tatt opp i samtalen med informanten fra Bardum. Informanten fortalte at det er lett å bli satt i bås og bli sett på som “funksjonshemmet” ved bruk av aktivitetshjelpemidler. Her kan vi tenke oss at en ergoterapeut kan fortelle vedkommende om gevinstene rundt bruk av aktivitetshjelpemidler og eventuelle negative faktorer som kan oppstå dersom man ikke bruker hjelpemiddelet.

Studien av Pedersen et al. (2019b) belyser hvordan samfunnet styrer hvilke aktiviteter som er verdsatt og hvilke sosiale aktiviteter som er tilknyttet fysisk aktivitet (Pedersen et al., 2019b s.13). Det kan tenkes at personer velger å identifisere seg med verdsatte aktiviteter i samfunnet for å bli inkludert og delta på lik linje med andre mennesker. Studien viser videre til funn om at aktivitetshjelpemidler kan legge til rette for økt mulighet til å delta i aktiviteter for personer med fysiske funksjonsnedsettelse. (Pedersen et al., 2019b, s. 14). Et eksempel fra studien er en deltaker på 41 år som fortalte at teknologien hans bidro til inkludering i samfunnet, og han la til at man kan bli ekskludert dersom man ikke har noe å gjøre på fritiden (Pedersen et al., 2019b, s. 16). Når en person assosieres med gjenkjennelige, verdsatte og sosiale aktiviteter i samfunnet, blir deltakelsen i aktiviteten grunnlaget for tolkning av andre. Aktivitetshjelpemidler kan dermed bidra til å positivt endre tolkningen av personer med funksjonsnedsettelse og samtidig bedre identiteten. (Pedersen et al., 2019a, s. 25).

For å sikre et fullt og aktivt medlemskap i samfunnet for personer med funksjonsnedsettelse trenger vi mer kunnskap om hvordan vi kan fremme tilgjengelighet og deres muligheter for deltakelse i fysisk aktivitet (Pedersen et al., 2019b, s. 1). Handlingsplanen fra regjeringen viser til at fokuset på hjelpemidler stadig utvikles ved et ønske om forbedret tilgjengelighet. Gode hjelpemidler er en forutsetning for at personer med funksjonsnedsettelse skal kunne

delta i blant annet fritidsaktiviteter. (Regjeringen, 2019, s. 28). I studien av Gjessing et al. (2017) kommer det frem at flere av barna konstaterte at et godt tilpasset hjelpemiddel var avgjørende for deres muligheter til å gjennomføre en aktivitet (Gjessing et al., 2017, s. 4). Artikkelen viser også til at flere av barna var med på anskaffelsen og utprøvingen av et aktivitetshjelpemiddel (Gjessing et al., 2017, s. 4). Våre tanker rundt inkludering av brukerne i prosessen til anskaffelse av et hjelpemiddel er viktig for personens opplevelse av inkludering og medbestemmelse. I praksis, ved en observasjon av utprøving til et aktivitetshjelpemiddel, konstaterte brukeren viktigheten med medbestemmelse i prosessen for å oppnå et godt tilpasset hjelpemiddel etter ønske og behov. Aktivitetsidentiteten styres av blant annet våre personlige ønsker og mål. En ergoterapeut kan bidra med å tilpasse aktivitetshjelpemiddelet etter personens behov og ønske om aktivitet, som kan resultere i en styrket identitetsfølelse i form av mestring og inkludering.

5.5 Kritisk refleksjon

Gjennom vår søkeprosess oppsto det utfordringer med å finne relevante artikler selv etter tips fra informantene om aktuelle søkeord. Selv etter mange treff på flere søkekombinasjoner var det mye irrelevante studier som ikke svarte på vår problemstilling. Utgangspunktet vårt var seks relevante artikler. For å få en tydeligere rød tråd i oppgaven valgte vi å justere problemstillingen fra fokus på barn og aktivitetshjelpemidler til alle aldre og aktivitetsidentitet. Det resulterte i tre gjenværende artikler hvorav tre ble ekskludert da de ikke sto til nye kriterier. Med den nye problemstillingen ble det gjort funn av to nye artikler som var meget relevant som vi har hyppig tatt i bruk gjennom hele resultat- og diskusjonsdelen. Vi kom godt ut av å justere problemstillingen da det ga oss mer rom for drøfting og refleksjon, og ga mulighet til å ta i bruk to artikler med stort fokus på aktivitetsidentitet. Det kan være kritikkverdig å ta i bruk to artikler av samme forfatter, Pedersen et al. (2019a) og (2019b), men grunnet ulike formål for studiene valgte vi å inkludere artiklene. Artikkelen av Skär (2002) kan være kritikkverdig da utgivelsesdatoen er noe eldre enn andre valgte artikler. Artikkelen bruker også begrepet hjelpemidler, men inneholder aktivitetshjelpemidler som tandemcykler og trehjulssykler som står til våre inklusjonskriterier. Den ble derfor inkludert da den viser mye relevant innhold tilknyttet aktivitetsidentitet.

Metodene vi har valgt er PICO skjema, kvalitativ tilnærming, tekstkondensering og scoping review. PICO skjemaet har gjort søkeprosessen enklere da det gir en god oversikt over aktuelle søkeord. Det gir også en mulighet for å formulere søkekombinasjonene slik at de tre kategoriene i skjemaet blir ivaretatt. Kvalitativ tilnærming gir en pekepinn på hva vi ønsker å se etter, men kan også utelukke artikler som kan være med på å svare på problemstillingen. Tekstkondensering har gitt oss en systematisk fremgangsmåte i analyse av artikler som gjør det enklere å finne relevant tekst. Scoping review har tatt tid å sette seg inn i da vi opplevde det som en omfattende strategi. Etter vi har lest og forstått innholdet ga det oss en strategisk og systematisk fremgangsmåte for hele bacheloroppgaven.

Et etisk valg vi har foretatt gjennom denne bacheloroppgaven er hvordan vi bevisst har lagt fram innholdet i oppgaven for å unngå diskriminering av ulike grupper i samfunnet. Et eksempel er at vi bruker beskrivelsen personer med funksjonsnedsettelse da fokuset ligger på individet og ikke på diagnose, sykdom eller skade. Etter nøye vurdering er et annet valg vi har foretatt i oppgaven å fokusere på elementet aktivitetsidentitet i MoHO, da vi føler det er mest relevant for problemstillingen. Det har ført til en beslutning om å velge bort aktivitetskompetanse og aktivitetsadaptasjon.

6. Konklusjon

Hensikten med denne bacheloroppgaven var å besvare problemstillingen *Hvordan aktivitetshjelpemidler påvirker aktivitetsidentiteten for personer med fysisk funksjonsnedsettelse*. Kategoriene i diskusjonsdelen blir brukt da de er sentrale funn fra artiklene som fremmer aktivitetsidentitet ved bruk av aktivitetshjelpemidler. Flere av artiklene viser til at bruk av aktivitetshjelpemidler i fysisk aktivitet bidrar til å styrke brukerens selvbilde og gir mulighet til å vedlikeholde sosiale roller (Pedersen et al., 2019a, s. 6 & Pedersen et al., 2019b, s. 6). Fysisk aktivitet ved bruk av aktivitetshjelpemidler bidrar også til en opplevelse av kollektivitet og tilhørighet, og det bidrar til å kunne ta del i samfunnet og oppleve mestring (Pedersen et al., 2019a, s. 17 & Pedersen et al., 2019b, s. 12). Videre kommer det fram at noen aktiviteter ikke hadde vært mulig å gjennomføre uten aktivitetshjelpemidler og at det gjør personer med fysiske funksjonsnedsettelse mer

selvstendig (Gjessing et al., 2017, s. 4 & Skär, 2002, s. 3). Noen faktorer for svekket identitetsfølelse er samfunnets holdninger og synliggjøring av funksjonsnedsettelse og tilgjengelighet av aktivitetshjelpemidler (Gjessing et al., 2017, s. 4 & Pedersen et al., 2019a, s. 15). Vi har ikke tatt med mestring som en egen kategori da det har vært relevant under alle meningsbærende enhetene. Det har likevel blitt tatt i betraktning underveis i hele bacheloroppgaven.

Forskning som kunne vært relevant for problemstillingen, men som ikke har kommet frem i artiklene er blant annet hvilken betydning miljø og omgivelser har for aktivitetsidentiteten. En annen forskning vi hadde ønsket å finne mer ut av er samfunnets positive påvirkning på aktivitetsidentiteten til personer med funksjonsnedsettelse, da det kan tenkes at det finnes flere gevinster for å fremme aktivitetsidentiteten fra samfunnet. Som kommende ergoterapeut hadde det vært spennende å se på eventuelle kulturforskjeller mellom Norden og resten av verden tilknyttet økonomi, tilgjengelighet og fremgangsmåte for anskaffelse av aktivitetshjelpemidler. En annen forskning på tema kan være å gå dypere inn i forskjellene på opplevd aktivitetsidentitet for voksne kontra barn, da vi i denne bacheloroppgaven har valgt å fokusere på sammenhengen mellom voksne og barn.

Denne bacheloroppgaven har vært en lærerik prosess da vi har fått mulighet til å øke vår kunnskap om positive og negative faktorer rundt aktivitetshjelpemidlers påvirkning på aktivitetsidentiteten, som vi ønsker å ta med videre som ergoterapeuter ut i arbeid.

Referanseliste

- Aagaard, M. & Langdal, I. (2019). Centrale begreber inden for ergoterapi. Å. Brandt, H. Peoples, U. Pedersen. (Red.) *Basisbog i ergoterapi - aktivitet og deltakelse i hverdagslivet* (4.utg.) København: Munksgaard.
- Bergem, S. (2012). *Aktivitetshjelpemidlers betydning for fysisk aktivitet og deltakelse for barn og unge med fysisk funksjonsnedsettelse*. Ergoterapeuten 04(12).
[Aktivitetshjelpemidlers betydning for fysisk aktivitet og ...https://www.ergoterapeuten.no](https://www.ergoterapeuten.no) > Public > Download
- Dalland, O. (2018). *Metode og oppgaveskriving* (6.utg.) Gyldendal.
- de las Heras de Pablo, C., Fan, C. & Kielhofner, G. (2017). Dimensions of Doing. R. R. Taylor (Red.) *Kielhofner's Model Of Human Occupation, THEORY AND APPLICATION* (5.utg.) Wolters kluwer.
- Evensen, K. V. & Bentzen, M. (2021, 3.januar). *Idrettsgallaen som inspirasjonsporno*. Forskersonen. <https://forskersonen.no/funksjonshemming-kronikk-meninger/idrettsgallaen-som-inspirasjonsporno/1616368>
- Faber, L. L. (2019). Ergoterapeutisk intervention. Å. Brandt, H. Peoples, U. Pedersen. (Red.) *Basisbog i ergoterapi - aktivitet og deltakelse i hverdagslivet* (4.utg.) København: Munksgaard.
- Folkehelseinstituttet. (2016, 3.juni). *PICo*. Helsebiblioteket. <https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis/sporsmalsformulering/pico>
- Gjessing, B., Jahnsen, R. B., Strand, L. I. & Natvik, E. (2017). Adaptation for participation! Children's experiences with use of assistive devices in activities. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology*. 13(8)
<https://doi.org/10.1080/17483107.2017.1384075>
- Haugland, M. (2021, 6. mars). Denne osten kostet henne 50.000 kr:- Responsen har vært helt utrolig. *NRK*. <https://www.nrk.no/rogaland/jesper-saltvik-pedersen-fikk-ost-som-vinnerpremie--solgte-den-til-margaret-hystad-for-50.000-kroner-1.15404763>
- Helsedirektoratet. (2021, 7.oktober) *Sektorrapport om folkehelse 2021*. <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/sektorrapport-om-folkehelse/sosial-stotte-deltakelse-og-medvirkning/sosial-deltagelse-og-barrierer>
- Helsenorge. (2021, 29.januar). *Psykisk helse og fysisk aktivitet*. <https://www.helsenorge.no/psykisk-helse/psykisk-helse-og-fysisk-aktivitet/>

- Kissow, A. & Klasson, L. (2021). *Deltakelse for barn og unge med funksjonsnedsettelse, med særskilt vekt på deltakelse i fysisk aktivitet*. (Rapport nr. 1-2021). Nasjonal kompetansetjeneste. [Deltakelse for barn og unge med funksjonsnedsettelse, med ...https://www.nkbuf.no > deltakelse-...](https://www.nkbuf.no/deltakelse-funksjonsnedsettelse)
- Kielsgaard, K., Madsen, A. J. & Skaarup, L. (2019). Referencerammer og teori i ergoterapi. Å. Brandt, H. Peoples, U. Pedersen. (Red.) *Basisbog i ergoterapi - aktivitet og deltakelse i hverdagslivet* (4.utg.) København: Munksgaard.
- Kruse-Hansen, H. & Svendsen, A. C. L. (2019). *Det ergoterapeutiske ansvars- og arbeidsområde: at muliggjøre aktivitet og deltagelse i hverdagslivet*. Å. Brandt, H. Peoples, U. Pedersen. (Red.) *Basisbog i ergoterapi - aktivitet og deltakelse i hverdagslivet* (4.utg.) København: Munksgaard.
- Kulturdepartementet. (2019). *Et samfunn for alle-Likestilling, demokrati og menneskerettigheter*. Regjeringens handlingsplan for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse 2020-2025. <https://www.regjeringen.no/contentassets/4538c7392f3d417a8d7cc48965a603c9/et-samfunn-for-alle---regjeringens-handlingsplan-for-likestilling-av-personer-med-funksjonsnedsettelse-des-2019.pdf>
- Lie, S. L. & Christiansen, S. S. (2021, 20.desember). Drømmen om å være “normal”. *NRK*. <https://www.nrk.no/sport/xl/drommen-om-a-vaere-normal-1.15752654>
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4.utg.) Universitetsforlaget.
- McKinstry, C., Brown, T. & Gustafsson, L. (2014). Scoping reviews in occupational therapy, The what, why and how to. *Australian Occupational Therapy Journal*. 61, <https://doi.org/10.1111/1440-1630.12080>
- Mærsk, J. L. & Wolters, A. (2019). Aktivitetsvidenskab. Å. Brandt, H. Peoples, U. Pedersen. (Red.) *Basisbog i ergoterapi - aktivitet og deltakelse i hverdagslivet* (4.utg.) København: Munksgaard.
- NAV. (2022, 12.mai). Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år. <https://www.nav.no/no/person/hjelpemidler/hjelpemidler-og-tilrettelegging/hjelpemidler/bevegelse/aktivitetshjelpemidler-til-personer-over-26-ar>
- NAV. (2021, 4.oktober). Hvordan søke om hjelpemidler? <https://www.nav.no/no/person/hjelpemidler/hjelpemidler-og-tilrettelegging/hjelpemidler/hvordan-soke>

- Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. (u.å). *Hva er MRoD?*
<https://www.ntnu.no/sekom/hva-er-imrod>
- Nyquist, A., Jahnsen, R. B., Moser, T. & Ullenhag, A. (2019). The coolest I know - a qualitative study exploring the participation experiences of children with disabilities in an adapted physical activities program. *Disability and Rehabilitation*. 42(17)
<https://doi.org/10.1080/09638288.2019.1573937>
- O'Brien, J. C. & Kielhofner, G. (2017). The interaction between the Person and the Environment. R. R. Taylor (Red.) Kielhofner's Model Of Human Occupation, THEORY AND APPLICATION (5.utg.) Wolters kluwer.
- Pedersen, H. (2020). *Aktivitetshjelpemidler, endring og identitet: En kvalitativ studie om betydningen av aktivitetshjelpemidler i fritid og hverdagsliv*. [Doktorgradsavhandling]. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- Pedersen, H., Söderström, S. & Kermit, P. S. (2019a). Assistive activity technology as symbolic expression of the self. [Assistive activity technology as symbolic expressions of the self](https://ntnuopen.ntnu.no/bitstream/handle/Prep...)
<https://ntnuopen.ntnu.no/bitstream/handle/Prep...>
- Pedersen, H., Söderström, S. & Kermit, P. S. (2019b). "The fact that I can be in front of others, I am used to being a bit behind": How assistive activity technology affects participation in everyday life. [How assistive activity technology affects part - NTNU Open](https://ntnuopen.ntnu.no/bitstream/handle/T...)
<https://ntnuopen.ntnu.no/bitstream/handle/T...>
- Skär, L. (2002). Disabled children's perceptions of technical aids, assistance and peers in play situations. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*. 16(1)
<https://doi.org/10.1046/j.1471-6712.2002.00047.x>
- Taylor, R. R. & Kielhofner, G. (2017). *Introduction to the Model of Human Occupation*. R. R. Taylor (Red.) Kielhofner's Model Of Human Occupation, THEORY AND APPLICATION (5.utg.) Wolters kluwer.
- Unge funksjonshemmede. (u.å). *Hva er en funksjonsnedsettelse?*
<https://ungefunksjonshemmede.no/ressurser/kurs/kronisk-inkludering/ung-og-funksjonshemmet/hva-er-en-funksjonsnedsettelse/>

